

Uppgift 1: Evenki (10 poäng)

Nedan följer några tal, samt deras översättningar på evenki.

- 1   **umun**
- 13   **djān ilan**
- 14   **djān dugin**
- 31   **ilandjār umun**
- 33   **ilandjār ilan**
- 39   **ilandjār jegin**
- 79   **nadandjār jegin**

(a) Skriv med siffror:

- a.   **ilan**
- b.   **djān nadan**
- c.   **dugindjār dugin**

(b) Översätt till evenki:

- d.   11
- e.   37
- f.   99

Evenki är ett nord-tungusiskt språk som talas i nordvästra Ryssland och Kina av ca 16 000 personer. **ā** är ett långt **a**.

—*Joakim Colpier*

Uppgift 2: Fur (15 poäng)

Här är några meningar på språket fur, samt deras svenska översättningar.

1. kòrò jabèl	Du dricker vattnet.
2. yáà tòn tuumèl	Kvinnan bygger huset.
3. bàin kòrò lemèl	Gamlingen slickar vattnet.
4. tònà jutumèl	Du bygger husen.
5. kàrabà kòrò kelmèlà	Djuren slickar vattnet.
6. bàin kòrò bauèl	Gamlingen bär vattnet.
7. tòn yáà bauèl	Huset bär kvinnan.
8. bàinà tòn kutumèlà	Gamlingarna bygger huset.
9. yáà kòrò baèl	Kvinnan dricker vattnet.
10. jirgèl	Du knyter.
11. ruñèl	Hen lyfter.

(a) Översätt till svenska:

12. yáà bàin ruñèl
13. yáà rigèl
14. kòrò jelmèl

(b) Översätt till fur:

15. Gamlingarna lyfter kvinnan.
16. Du bär gamlingen.
17. Djuret knyter.

Fur talas av ca 790 000 personer i sydvästra Sudan och klassificeras traditionellt som ett nilo-sahariskt språk. Accenterna ` och ´ markerar vokaler med låg respektive hög ton. ñ ≈ nj i *kastanj*.

—Joakim Colpier

Uppgift 3: Karajá (20 poäng)

På språket karajá uttalas vissa ord på olika sätt av ♂ män och ♀ kvinnor. De flesta ord är likadana, men den här uppgiften fokuserar på orden som skiljer sig åt. I tabellerna nedan visas några exempel på sådana ord, i en förenklad transkription.

♂	♀	Betydelse	♂	♀	Betydelse
bosaa	bosəka	tändstickor	daina	dakina	stjärna
ube	kube	handflata	hawīi	hawəki	kvinn
hawo	hawoko	kanot	baduari	badukari	gubbe
da	daka	att ta av	daasi	dakəsi	taxi
biu	biku	regn	ohore	kohokore	att korsa
owo	kowaku	mortel	a.	dəke	mot, till
uko	kuko	att lyfta	b.	bikire	halmmatta
haloe	halokoe	jaguar	c.	labike	farfar, morfar
tho	thaku	inuti	d.	beraku	flod
rudä	rukudä	att stöta	e.	kika	att rivas upp
asiwera	kasiwera	peppar	a	f.	att springa
dii	dəki	han, hon	beä	g.	hamn
werioko	werikoko	tobakspipa	hedo	h.	hus
rosi	rakusi	att äta	haluu	i.	hål
oo	əko	att brännas	oa ola*	j.	k.

(a) Fyll i luckorna a-k. Om du inte är säker på svaret, skriv alla möjliga alternativ (du behöver aldrig skriva fler än fem).

(b) *Uttalet **oa ola** är ett exempel på så kallat ”hypermaskulint” uttal, vanligt bland unga män. Vad innebär detta, och vad skulle ett ”vanligt” maskulint uttal av ordet vara?

Karajá är ett makro-jê-språk som talas i Brasilien av ca 2 700 personer. Tecknet ə uttalas som en helt avslappnad vokal (ett så kallat schwa). Tecknen ä och i är andra vokaler.

—David Hultman

Uppgift 4: Kokborok (25 poäng)

Nedan följer några fraser på kokborok, samt deras svenska översättningar i en annan ordning.

1. kat lapsni	a. sju bitar fläsk
2. tok maknwi	b. fem droppar olja
3. musuk makdok	c. åtta klunkar vatten
4. mairum dolsa	d. sex kor
5. tohan mairangtham	e. sju bitar trä
6. uahan phonsni	f. tio nävar socker
7. twi khopchar	g. två fåglar
8. musuk bahan phonchuku	h. femtio bitar trä
9. chini mochomchi	i. tre portioner kyckling
10. uak maktham	j. en munfull ris
11. twi thopthamra	k. trehundra droppar vatten
12. som mochombrwi	l. nio bitar nötkött
13. mai khopsa	m. fyra nävar salt
14. thok thopba	n. en dula ris
15. kat lapbachi	o. tre grisar

(a) Para ihop fraserna 1-15 med deras rätta motsvarigheter a-o.

(b) Förklara varför frasen **kat phontham** skulle vara onaturlig.

(c) Förklara varför frasen **mai dolsa** skulle vara onaturlig.

(d) Översätt följande recept inklusive dess titel till kokborok:

16. Fyra portioner ris
17. två dular ris
18. niohundra droppar vatten
19. en näve salt

Kokborok är ett bodo-garo-språk i den sino-tibetanska språkfamiljen som talas i delstaten Tripura i nordöstra Indien.

En *dula* är en traditionell tripuransk bambukorg som används till sköljning av ris före tillagning.

—Arvid Rosenberg

Uppgift 5: Nuxalk (30 poäng)

Här är 20 meningar på språket nuxalk, med svenska översättningar.

1. **ʔ'ikmław wasxlikt wasʔixułłc**
De arga oäktingarna har sprungit.
2. **łc'anxwtułxw**
Du fångar oss.
3. **łc'anxwłłis tiʔimłkt'ayx tiqw'χwmtimutnu**
Den här mannen hade fångat din bil.
4. **p'sala tipxliwa tiʔ'atix**
Är det den vackra svartbjörnen som har böjts?
5. **kw'nłita waqw'χwmtimutci cixnasc'ayx**
Är det bilarna som har pekat på den här kvinnan?
6. **xnasam cistanex**
Modern är en kvinna.
7. **q'χłłcs tipaaxułłaliwa tiʔacayat'ayx**
Den här farliga räven hade ristat mig.
8. **qw'lasłamław waqw'lasław**
Deras främlingar har varit främlingar.
9. **p'sip**
Ni böjer hen.
10. **nułkw'ikmłłtułta wanmnmyakiʔaci**
Är det de här båda getterna som hade älskat oss?
11. **manamnu**
Du är en far.
12. **kwanatł tikap'ayc**
Min puckellax har gråtit.
13. **pac'łłtit wanmnmsʔixułłʔac**
De här båda oäktingarna hade stuckit dem.
14. **łc'anxwct wakw'as wamannap**
Era lugna fäder fångar mig.
15. **kwanatłława wał'aʔaci**
Är det de här svartbjörnarna som hade gråtit?
16. **q'χłtułpa**
Har ni ristat oss?

...

Uppgiften fortsätter på nästa sida.

Nuxalk, fortsättning

...

17. **alq'pstayxamnaw**
De är goda.
18. **acaya?amlap**
Ni har varit rävar.
19. **p'slic ti?acayanap**
Jag har böjt er räv.
20. **nułkw'ikmłłtixw wapaaxułlaliwa wakap'ayc**
Du hade älskat de farliga puckellaxarna.

- (a) Meningarna 1, 13 och 20 skulle kunna översättas till svenska på ett till sätt vardera. Ange dessa.
- (b) Översätt följande meningar till svenska, givet att *lillasyskon* heter **suuxic**. Om en mening har flera möjliga översättningar, ange alla.

21. **q'xanaw**
22. **paaXułlaliwa?amc**
23. **ł'ikm cipxliwa cisxlikt cisuuxicc'ayx**
24. **nułkw'ikmłłtułpa**
25. **pac'tixw wanmmmkap'ay?ac**
26. **łc'anxwłtisa ti?alq'pstayx tis?ixułłtix wakw'as waqw'xwmtimutc**

- (c) Översätt följande meningar till nuxalk.

27. Har ni pekats på?
28. Sticker ni mig?
29. Er lillebror hade varit lugn.
30. Är det de här båda mödrarna som fångar oss?
31. Du har gråtit.
32. Du har ristat den här främlingen.

Nuxalk är ett salishspråk som talas av ca 15 personer i staden Bella Coola nära Kanadas västkust. Även om språkets framtid är oviss sker arbete för att återuppliva det, bland annat genom radioprogram och utläring i skolor, däribland i nuxalk-nationens egna.

p', t', c', ł', kw, kw', q', qw, qw', ʔ, ł, xw, x, xw, y och **w** är konsonanter.

—Constantin Lidberg Dimos